

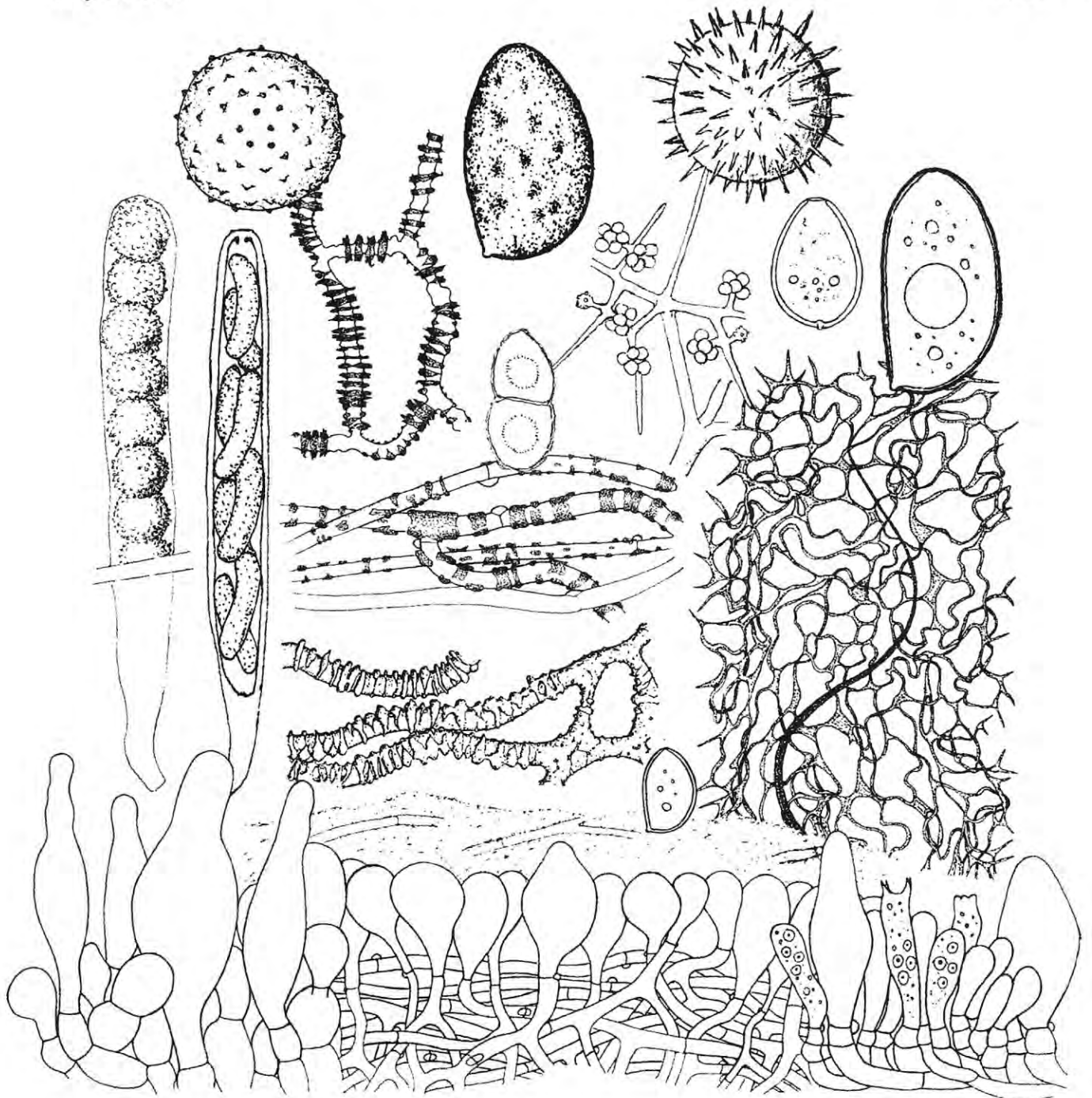
AMK

Mededelingen

Mededelingen van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring vzw
15 juni 2005

verschijnt driemaandelijks
2005.2

Redactie AMK Mededelingen

L. Deceuninck, A. de Haan, H. De Meulder, F. Dielen, J. Gelderblom, G. Tilkin, K. Van de Put, E. Vandeven, J. Volders, R. Walley

Eindredactie & vormgeving: H. Hendrickx, Dalweg 16, 2328 Meerle, tel.: 03/3158769

Verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette van 3.5" of verzonden per e-mail zijn ook van harte welkom.

Alle artikels moeten naar Harrie Hendrickx, Dalweg 16, 2328 Meerle e-mail: harrie.hendrickx@skynet.be gezonden worden, **ten laatste zes weken voor het verschijnen**

Figuren in inkt mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreek om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur.

KAMK publicaties

Oude nummers van AMK Mededelingen en Sterbeeckia kunnen verkregen worden bij Judith De Keyser, Vaartstraat 102, 2845 Niel, e-mail: judithdk@tiscali.be

Paddestoelenkartering

Secretariaat: Vandeven Emile, Opperveldlaan 14, B-1 800 Vilvoorde, tel: 02/267.74.18

Webstek: <http://www.kamk.be>

Fungifoon: 0496066108

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikelen berust bij de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (KAMK). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken.

Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikelen of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

Omslagfiguur ontwerp: Pascale Holemans

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever en eindredactie: H. Hendrickx, Dalweg 16, 2328 Meerle

AMK Mededelingen wordt gerealiseerd met steun van het Provinciebestuur van Antwerpen

Editoriaal

A. de Haan

Echt schitterend kunnen wij het afgelopen voorjaarsseizoen niet noemen, daarvoor was het wat te koud. Toch onthouden we een prachtige collectie Vingerhoedjes (*Verpa conica*) tijdens de excursie te Antwerpen Linkeroever. Wel dertig exemplaren, in volle glorie, in een klein populierenbosje. De mooie collectie Nonnekapkluifzwammen (*Helvella spadicea*), die in mei onze website versierde, werd eveneens daar verzameld. Ook tijdens de andere wandelingen waren er toch telkens interessante vondsten te noteren, zodat de afwezigen, zoals meestal, ongelijk hadden.

Onze jaarlijkse Algemene vergadering van Werkende leden kon maar op een matige belangstelling rekenen. Een spijtige vaststelling die wij al meermaals maakten en die het bestuur, dat toch heel veel tijd en energie steekt in het goed functioneren van de KAMK, niet echt stimuleert. Mogelijk moet de formule wat aangepast worden en zo stemde de vergadering in met een voorstel om alle leden uit te nodigen en zo meer leden te betrekken bij de organisatie van onze vereniging.

Zoals aangekondigd in de vorige aflevering werd, tijdens de algemene vergadering van de Vlaamse Mycologen Vereniging, een nieuw bestuur verkozen. Paul Van der Veken stelde zich niet meer kandidaat en zo kwam een eind aan een lange periode als voorzitter van deze vereniging, een functie die hij bekleedde sinds het oprichten van de VMV in 1996. Niet enkel was hij er de medeoprichter van, maar tevens, in 1992, de belangrijkste initiatiefnemer bij

het starten van het overlegcomité van Vlaamse Mycologische Verenigingen, dat later uitmondde in de huidige VMV. Zijn niet aflatende energie en initiatieven om de VMV te laten uitgroeien tot een grote overkoepelende vereniging verdienen dan ook onze dank en felicitaties. Als blijk van waardering bood de KAMK hem hiervoor het Erelidmaatschap van onze Kring aan.

Met de recente aankoop van een draagbare computer bezit onze Kring nu, in combinatie met onze LCD-projector, een van de meest moderne projectiemethodes. Dé ideale gelegenheid om jullie mycologische avonturen te delen met anderen. Onze dinsdagavonden zijn daarvoor de aangewezen gelegenheid.

Vanaf juli worden de eerste en derde dinsdagen voorbehouden voor determinatieavonden. Aangebrachte paddestoelen zullen gezamenlijk op naam worden gebracht, uitleg gegeven over de belangrijke kenmerken en de verschillen met verwante soorten besproken. Praktische oefeningen in het gebruik van de microscoop bij de determinaties zullen begeleid worden door de ervaren leden. Een gelegenheid om ervaring op te doen en een ideale voorbereiding voor het komende seizoen.

Wegens technische problemen kreeg onze **Fungifoon** een **nieuw oproepnummer: 0496066108**, noteer het zodat wij ook voor u bereikbaar blijven tijdens onze excursies.

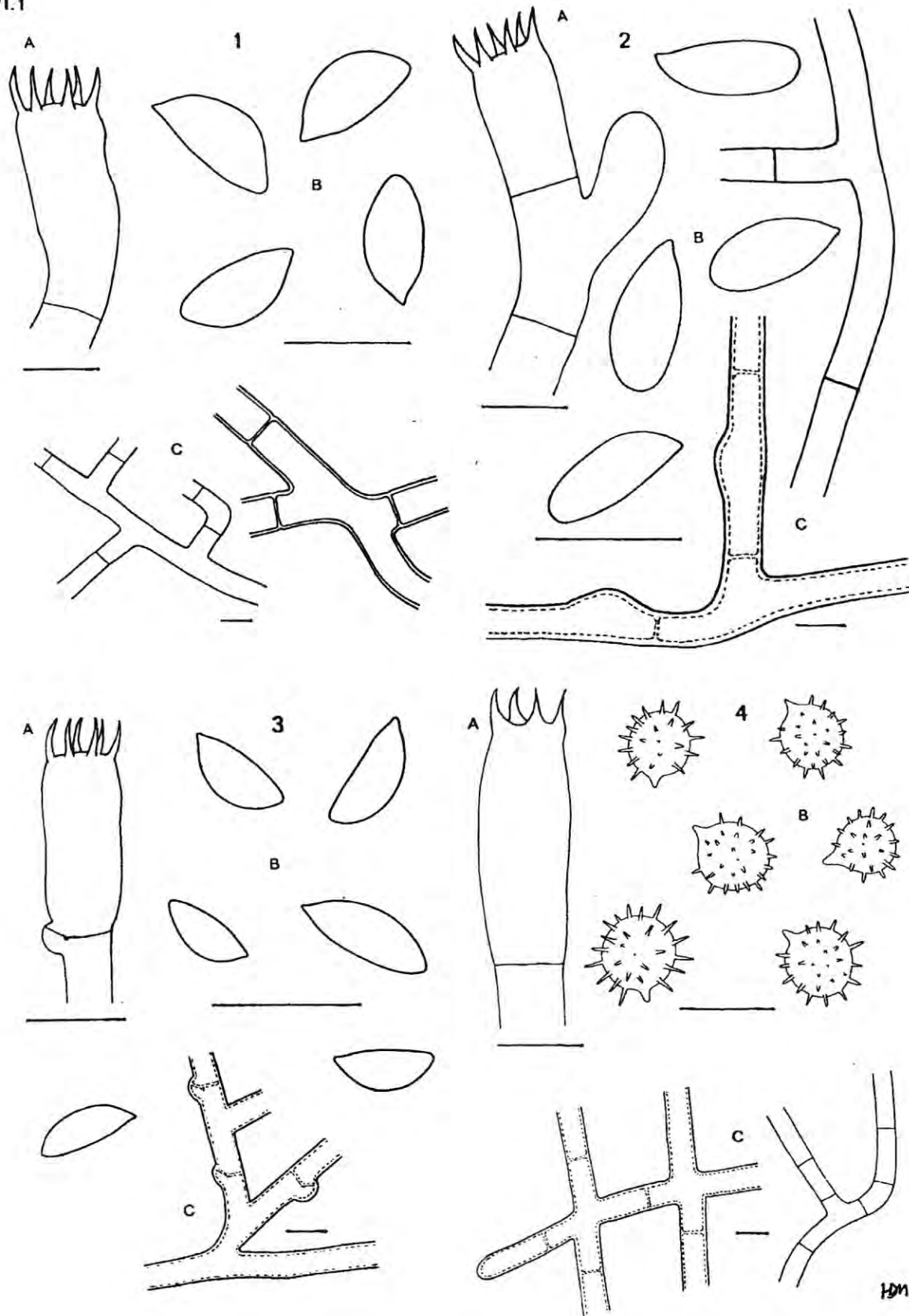
Uit de Raad van Bestuur

Tijdens de Raad van Bestuur, van 26 april 2005, werd beslist het Erelidmaatschap te verlenen aan Prof. Em. Paul Van der Veken, aftredend Voorzitter van de Vlaamse Mycologen Vereniging. Dit als erkenning van zijn jarenlange inzet voor deze

vereniging en voor de promotie van de Mycologie in Vlaanderen.

Verder werd, na vergelijking van aanbiedingen, beslist tot aankoop van een Dell-laptop.

Pl. 1

Paddestoelen op Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) - deel 4

Hubert De Meulder
Verenigde Natieslaan 131
B- 2660 Hoboken

De Meulder H. Fungi on Bracken (*Pteridium aquilinum*) part 4
Med. Antwerpse Mycol. Kring 2005: 30-36

Summary

A survey of fungi on dead stems and fronds of *Pteridium aquilinum*, executed in 2002 in the Antwerp area, resulted in 60 species (+ 11 of Myxomycetes).

In this fourth part of the study 12 species are briefly described and illustrated. They all belong to the Aphylliphorales: *Botryhypochnus isabellinus*, *Botryobasidium botryosum*, *B. obtusisporum*, *B. subcoronatum*, *Coniophora arida*, *Granulobasidium vellereum*, *Hyphodontia sambuci*, *Hypochnicium geogenium*, *H. sphaerosporum*, *Lagarobasidium detriticum*, *Phanerochaete sordida*, *Phlebiella fibrillosa*.

Samenvatting

Een onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op dode bladeren en stengels van Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), dat in 2002 werd uitgevoerd in de Antwerpse regio, resulteerde in 60 soorten (+ 11 soor-ten Slijmzwammen).

In dit vierde deel van het artikel worden 12 soorten beschreven en geïllustreerd. Zij behoren alle tot de Aphylliphorales: *Botryhypochnus isabellinus* - Stekelige trosvlies, *Botryobasidium botryosum* - Grootsporig trosvlies, *B. obtusisporum* - Stompsporig trosvliesje, *B. subcoronatum* - Gespentrosvlies, *Coniophora arida* - Dunne kelderzwam, *Granulobasidium vellereum* - Winterelfendoekje, *Hyphodontia sambuci* - Witte vlierschorszwam, *Hypochnicium geogenium* Smalsporig elfendoekje, *H. sphaerosporum* - Rondsporig elfendoekje, *Lagarobasidium detriticum* - Spatelharig elfendoekje, *Phanerochaete sordida* - Groezelig huidje, en *Phlebiella fibrillosa*

Beschrijving per soort

33. *Botryhypochnus isabellinus* (Fr.) J. Erikss.

Stekelsporig trosvlies (Plaat 1, figuur 4)

Vruchtlichamen: resupinaat, dun vliesachtig, wattig, wit, crème- tot licht okerkleurig.

Hyfensysteem: monomitisch, subhymeniale hyfen dunwandig, 6-8 μm diameter, basale hyfen 9-11 μm diameter en dikwandig, rechthoekig vertakt.

←Plaat 1. Fig. 1. *Botryobasidium botryosum*. A: basidium, B: sporen, C: hyfen. Fig. 2. *Botryobasidium obtusosporum*. A: basidium, B: sporen, C: hyfen. Fig. 3. *Botryobasidium subcoronatum*. A: basidium, B: sporen, C: hyfe. Fig. 4. *Botryhypochnus isabellinus*. A: basidium, B: sporen, C: hyfen. Maatstreep = 10 μm

Basidia: 17-23 x 9-11 μm , subcilindrisch, zonder basale gesp, 4 sterigmen.

Sporen: 7-9,5 μm diameter, rond, met opvallende apiculus van ca. 2 μm lang en met talrijke stekels van 1-3 μm lang.

Cystiden: niet waargenomen.

Onderzocht materiaal: op vochtig liggende, overjarige stengelfragmenten tussen mos, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.43, 16.11.02, De Meulder 155684,96 (BR).

Opmerkingen: de ronde stekelige sporen zijn opvallende kenmerken voor deze soort.

34. *Botryobasidium botryosum* (Bres.) J. Erikss.

Grootsporig trosvlies (Plaat 1, figuur 1)

Vruchtlichamen: resupinaat, dun, wattig, spinnenwebachtig, vrij los op het substraat, wit tot crèmekleurig.

Hyfensysteem: monomitisch, zonder gespen, basale hyfen tot ca. 15 μm breed, iets dikwandig, geelachtig; subhymeniale hyfen 5-7 μm breed en dunwandig, hyalien, rijkelijk vertakt.

Basidia: 16-22 x 9-12 μm , knotsvormig tot subcilindrisch, meestal met 6 sterigmen, zonder basale gesp.

Sporen: 8,5-12 x 4,5-5,5 μm , boot- tot pitvormig, dunwandig, hyalien.

Onderzocht materiaal: op dode, vochtig liggende stengels, Kontich "Vuile plas", IFBL C4.47.13, 23.11.02, De Meulder 152907,35 (BR).

Opmerkingen: opvallend bij deze soort zijn de vrij brede hyfen zonder gespen, samen met de vrij grote naviculaire sporen.

35. *Botryobasidium obtusisporum* J. Erikss.

Stompsporig trosvliesje (Plaat 1, figuur 2)

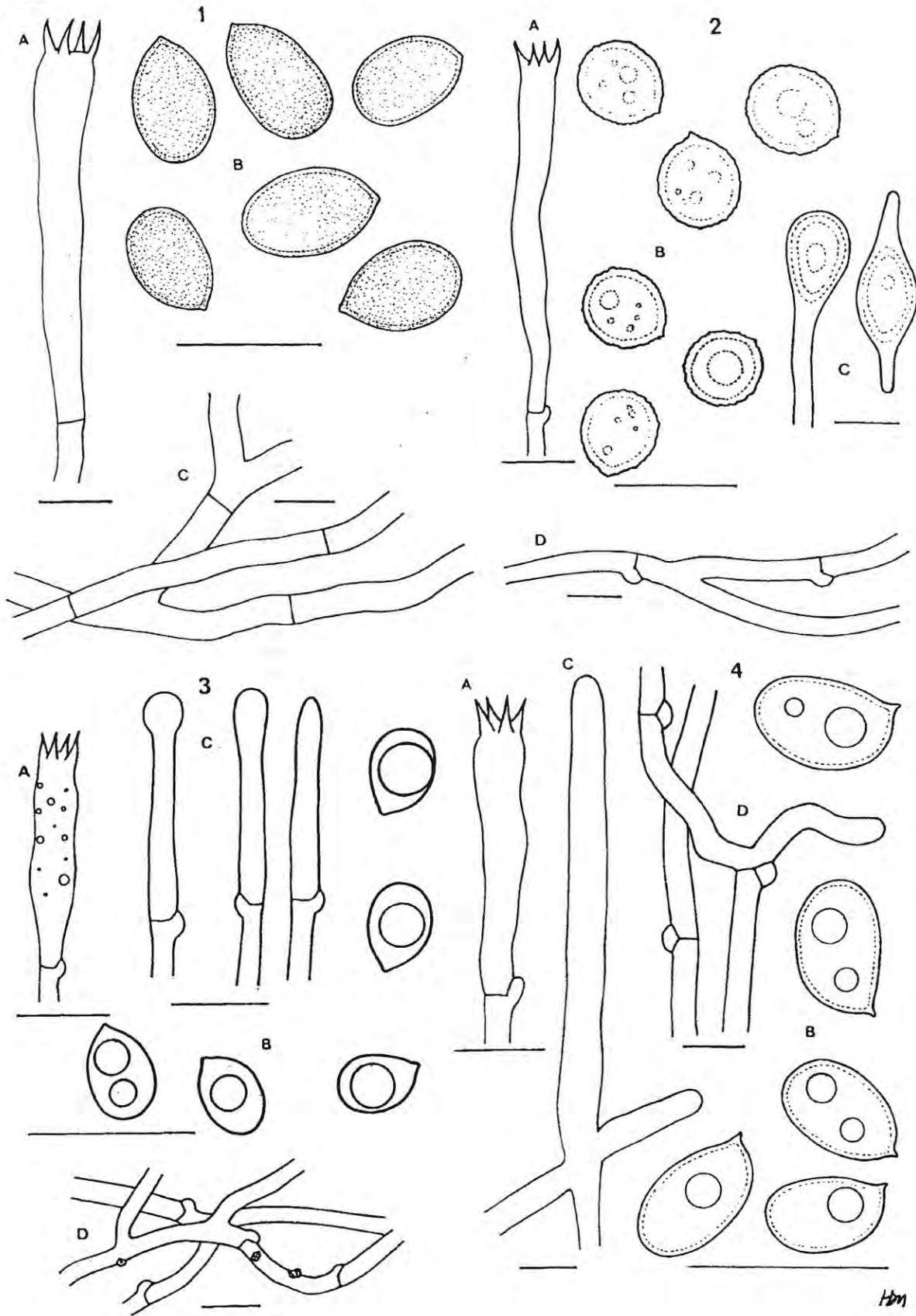
Vruchtlichamen: resupinaat, dun, los vliesachtig, wit tot licht grijsachtig.

Hyfensysteem: monomitisch, zonder gespen, hyfen 7-8 μm diameter, hyalien, basale hyfen iets dikwandig en geelachtig.

Basidia: 15-25 x 8-10 μm , subcilindrisch tot knotsvormig, zonder basale gesp, (4-) 6 sterigmen.

Sporen: 8-12 x 3,5-4,5 μm , elliptisch, apicaal stomp,

Pl. 2

Hm

glad, hyalien.

Onderzocht materiaal: op vochtig liggende, overjarige stengelfragmenten, tussen mos in eikendennenbos, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.43, 16.11.02, De Meulder 155674,86 (BR).

Opmerkingen: de elliptische sporen met apicaal stompe top zijn kenmerkend voor deze soort.

36. *Botryobasidium subcoronatum* (Höhn. & Litsch.) Donk

Gespenrosvlies (Plaat 1, figuur 3)

Vruchtlichamen: resupinaat, dun, los spinnenwebachtig, gemakkelijk los te maken van het substraat, wit-geelachtig.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 6-9 μm diameter, dun- tot dikwandig, hyalien, rijkelijk vertakt, gespen aan alle septen.

Basidia: 12-25 x 6-9 μm , subcilindrisch, min of meer ingesnoerd, met basale gesp, 6 sterigmen.

Sporen: 6-9 x 2,5-4,5 μm , bootvormig tot elliptisch, glad, hyalien, met opvallende apiculus.

Onderzocht materiaal: op dood, liggend fragment, Hingene "Domein d'Ursel", IFBL C4.54.32, 23.11.02, De Meulder 152911,39 (BR).

Opmerkingen: kenmerkend voor de gevonden soort zijn de basidia met 6 sterigmen en de vrij brede hyfen met gespen aan alle septen.

37. *Coniophora arida* (Fr.: Fr.) P. Karst.

Syn.: *Coniophora betulae* P. Karst.

Dunne kelderzwam (Plaat 2, figuur 1)

Vruchtlichamen: resupinaat, viltig-wattig, vrij los op het substraat groeiend, glad, olijfbroin, rand lichter van kleur en fijn vezelig uitlopend.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 3-6 μm diameter, dunwandig, geelachtig, septen zonder gespen.

Basidia: 50-80 x 7-9,5 μm , cilindrisch-knotsvormig, 4 sterigmen van ca. 4 μm lang, zonder basale gesp.

Sporen: 8-13 x 6-8,5 μm , eivormig, iets dikwandig, lichtbruin.

←Plaat 2. Fig. 1. *Coniophora arida*. A: basidium, B: sporen, C: hyfen. Fig. 2. *Granulobasidium vellereum*. A: basidium, B: sporen, C: chlamydosporen, D: hyfe Fig. 3. *Hyphodontia sambuci*. A: basidium, B: sporen C: leptocystiden, D: hyfen. Fig. 4. *Hypochnicium geogenium*. A: basidium, B: sporen, C: leptocystide, D: hyfen. Maatstreef = 10 μm

Onderzocht materiaal: op vochtig liggende, afgestorven bladstelen, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.14, 3.11.02, De Meulder 155685,01 (BR).

Opmerkingen: de gevonden soort is in het veld goed te herkennen aan de kleur van het hymenium; ze wordt zelden (of nooit?) vermeld op het onderzocht substraat. Nauw verwant is *Coniophora puteana* (Schum.: Fr.) Karst., maar deze heeft een dikker hymenium.

38. *Granulobasidium vellereum* (Ellis & Cragin) Jülich

Syn.: *Hypochnicium vellereum* (Ellis & Cragin) Parmasto

Winterelfendoekje (Plaat 2, figuur 2)

Vruchtlichamen: resupinaat, dun vliesachtig, glad, wit tot crèmekleurig.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 3-6 μm diameter, septen met gespen, dunwandig.

Basidia: 40-60 x 4-6 μm , cilindrisch-knotsvormig, met basale gesp, 4 sterigmen.

Sporen: 6-8 x 5,5-7 μm , subglobuleus, ruw-oneffen, hyalien, iets dikwandig, inhoud soms met druppels. Chlamydosporen: 9-10 x 5-6 μm .

Onderzocht materiaal: op dood, vochtig liggend stengelfragment, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.32, 6.07.02, De Meulder 152903,31 (BR).

Opmerkingen: opvallend bij de gevonden soort zijn de nagenoeg ronde, ruwe sporen, de chlamydosporen en de afwezigheid van cystiden.

39. *Hyphodontia sambuci* (Pers.: Fr.) J. Erikss.

Syn.: *Lyomyces sambuci* (Pers.) P. Karst.; *Rogersella sambuci* (Pers.) Liberta & Navas

Witte vlierschorszwam (Plaat 2, figuur 3)

Vruchtlichamen: resupinaat, uitgespreid, vast aan het substraat gehecht, glad tot iets wrattig, vers sneeuw wit, droog witgelig, met een kalkachtige substantie.

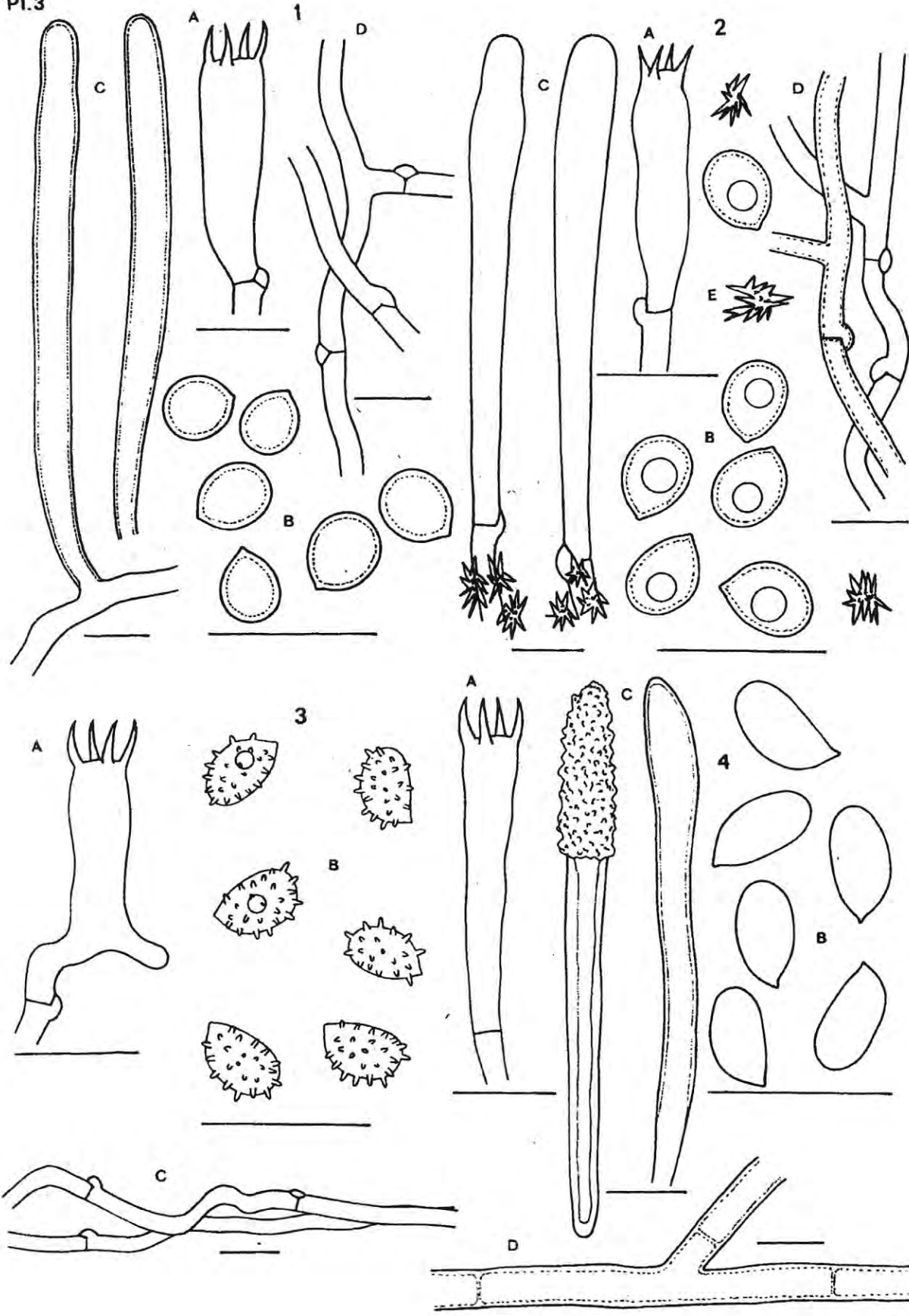
Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 2-4 (-5,5) μm diameter, dunwandig, met gespen, rijkelijk vertakt.

Basidia: 20-27 x 4-6 μm , subclavaat, inhoud met druppels, basale gesp, 4 sterigmen.

Sporen: 4-5,5 x 3,5-4 μm , elliptisch-ovaal, dunwandig, glad, hyalien; inhoud met 1 grote, soms 2 kleinere druppels.

Leptocystiden: 20-50 x 2-4 μm , cilindrisch, meestal met apicale kop van 3,5-4,5 μm dik, met gespen,

Pl. 3

veelvuldig aanwezig en buiten het hymenium uitstekend.

Onderzocht materiaal: op dode, vochtig liggende stengelfragmenten, Kontich "Vuile plas", IFBL C4.47.13, 14.06.02, De Meulder, 155605,17 (BR).

Opmerkingen: het voorkomen van de gevonden soort op Adelaarsvaren wordt in de door mij geraadpleegde literatuur niet vermeld. Het is een algemeen voorkomende soort, vooral op Vlier (*Sambucus*) maar ook op andere boomsoorten. Ze werd eveneens aangetroffen op Pitrus (*Juncus effusus*) en Lisdodde (*Typha*) (De Meulder 2002 en 2003).

40. *Hypochnicium geogenium* (Bres.) J. Erikss.

Smalsporig elfendoekje (Plaat 2, figuur 4)

Vruchtlichamen: resupinaat, vliesachtig, vers iets wasachtig, glad tot iets knobbelig, wit, droog iets crème, vrij vast aan het substraat gehecht.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 3-4,5 μm diameter, dunwandig, hyalien, met gespen.

Basidia: 25-35 x 5-6 μm , slank knotsvormig, 4 sterigmen, met basale gesp.

Sporen: 6-8 x 4-5 μm , elliptisch, iets dikwandig, hyalien, glad, met druppels.

Leptocystiden: 80-115(-120) x 6-8 μm , cilindrisch tot subcilindrisch, dunwandig, hyalien, glad, duidelijk uit het hymenium stekend.

Onderzocht materiaal: op de onderzijde van vochtig liggende, overjarige stengels tussen mos en andere plantenresten in een dennenbos, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.14, 24.11.02, De Meulder 152880,08 (BR).

Opmerkingen: deze soort is microscopisch goed te herkennen aan de elliptische, dikwandige sporen en de talrijke, vrij lange, uitstekende leptocystiden.

41. *Hypochnicium sphaerosporum* (Höhn. & Litsch.) J. Erikss.

Rondsporig elfendoekje (Plaat 3, figuur 1)

←Plaat 3. Fig. 1. *Hypochnicium sphaerosporum*. A: basidium, B: sporen, C: leptocystiden, D: hyfen. Fig. 2. *Lagarobasidium detriticum*. A: basidium. B: sporen, C: leptocystiden, D: hyfen, E: kristallen. Fig. 3. *Phlebiella fibrillosa*. A: basidium, B: sporen, C: hyfen. Fig. 4 *Phanerochaete sordida*. A: basidium, B: sporen, C: cystiden, D: hyfe. Maatstreef = 10 μm

Vruchtlichamen: resupinaat, vliezig-spinnenwebachtig tot iets wrattig, wit tot crèmekleurig.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 2,5-4 μm diameter, dunwandig, met gespen.

Basidia: 25-30 x 6-8 μm , iets knotsvormig, meestal 4 sterigmen en basale gesp.

Sporen: 4,5-6 x 4-5,5 μm , subglobuleus, glad, dikwandig, hyalien tot iets geelachtig, inhoud met 1 druppel.

Leptocystiden: 50-150 x 4,5-7 μm , cilindrisch of knotsvormig, glad, hyalien, dunwandig, soms met septen.

Onderzocht materiaal: op dode, vochtig liggende stengels, Kontich "Vuile plas", IFBL C4.47.13, 29.10.02, De Meulder 152907,35 (BR).

Opmerkingen: karakteristiek voor deze soort zijn de gladde, ronde sporen en de talrijke, vrij grote leptocystiden.

42. *Lagarobasidium detriticum* (Bourdot & Galzin) Jülich

Syn.: *Hypochnicium detriticum* (Bourdot & Galzin) J. Erikss. & Ryvarde

Spatelharig elfendoekje (Plaat 3, figuur 2)

Vruchtlichamen: resupinaat, dunvliezig, los op het substraat, witachtig, eerst glad, later iets papilleus tot odontioïd.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 2-4 μm diameter, dun- tot iets dikwandig, rijkelijk vertakt in rechte hoeken, met gespen, stervormige kristallen veelvuldig aanwezig aan de basale hyfen.

Basidia: 15-22 x 4-5 μm , knots- tot slank knotsvormig, 4 sterigmen en een basale gesp.

Sporen: 4,5-5,5 x 3,5-4 μm , subglobuleus tot ellipsoïd, dikwandig, glad, hyalien, inhoud met 1 grote druppel en met een kleine apiculus.

Leptocystiden: 70-140 μm lang, knotsvormig, apicaal 7-10 μm en basaal 3-5 μm dik, dunwandig, hyalien, met basale gesp, buiten het hymenium stekend, talrijk aanwezig.

Onderzocht materiaal: op vochtig liggende, overjarige stengelfragmenten, Rumst "Blauw Pan", IFBL C4.16.22, 22.11.02, De Meulder 152904,42 (BR).

Opmerkingen: de lange knotsvormige leptocystiden, samen met de subglobuleuze sporen en de talrijke stervormige kristallen zijn kenmerkend voor deze soort.

43. *Phanerochaete sordida* (P. Karst.) J. Erikss. & Ryvarden

Groezelig huidje (Plaat 3, figuur 4)

Vruchtlichamen: resupinaat, los aan het substraat gehecht, alleen met kleine stukjes te verwijderen, glad, eerst wit, later crème tot okerkleurig, wasachtig, rand fijn vezelig, geen rhizomorfen.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen van subhymenium glad en vertakt, deze van het subiculum iets dikwandig en 5-7 μm diameter, zonder gespen.

Basidia: 25-35 x 4-5,5 μm , slank knotsvormig, 4 sterigmen, zonder basale gesp.

Sporen: 5-6,5 x 3-3,5 μm , elliptisch met nagenoeg rechte adaxiale zijde, glad, hyalien, inhoud soms met druppels.

Cystiden: 60-80 (-120) x 6-8 μm , spilvormig, naar onder dunner uitlopend, aan de top over een gevarieerde lengte geïncrusteerd of niet, iets dikwandig, talrijk aanwezig.

Onderzocht materiaal: op vochtig liggend, overjaars stengelfragment tussen mos, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.42, 30.11.02, De Meulder 152893,21 (BR).

Opmerkingen: *P. sordida* is te herkennen aan de wasachtige vruchtlichamen en de spilvormige geïncrusteerde cystiden; volgens Eriksson (1978) is het een zeer variabele en moeilijk te plaatsen soort.

44. *Phlebiella fibrillosa* (Hallenb.) K.H. Larss. & Hjortstam

(Plaat 3, figuur 3)

Vruchtlichamen: resupinaat, vezelig, met vertakte anastomoserende draden, wit tot bleek okerkleurig.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen 2-4 μm diameter, dunwandig, hyalien, glad, septen met gespen.

Basidia: 15-18 x 5-6 μm , kort cilindrisch, 4 sterigmen en basale gesp.

Sporen: 4,5-5(-5,5) x 3-3,5 μm , kort elliptisch, wrattig, met gladde buikzijde, hyalien.

Onderzocht materiaal: op vochtig liggende,

overjaarse stengels, Zoersel "Zoerselbos", IFBL C5.13.14, 23.11.02, De Meulder 152881,09 (BR).

Opmerkingen: deze soort lijkt op *Phlebiella christiansenii* (Parmasto) K.H. Larss. & Hjortstam, maar deze heeft iets grotere sporen die geheel bedekt zijn met wratten.

Literatuur

- ARNOLDS E., KUYPER T.W. & NOORDELOOS M.E. (1995) - Overzicht van de paddestoelen in Nederland; N.M.V. Leiden.
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1986) - Pilze der Schweiz. Band 2. Nichtblätterpilze. Luzern.
- DE MEULDER H. (2002) - Onderzoek op het voorkomen van paddestoelen op Russen (*Juncus*). *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **2002**: 97
- (2003) - Onderzoek op het voorkomen van paddestoelen op Lisodde (*Typha*). *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **2003**: 89
  - (2004) - Paddestoelen op Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) (deel 1). *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **2004**: 72-79
  - (2004) - Paddestoelen op Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) (deel 2). *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **2004**: 104-110
  - (2005) - Paddestoelen op Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) (deel 3). *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **2005**: 2-8
- ERIKSSON J., HJORTSTAM K. & RYVARDEN L. (1981) - The Corticiaceae of North Europe. Vol. 6. Oslo.
- ERIKSSON J. & RYVARDEN L. (1976) - The Corticiaceae of North Europe. Vol. 4. Oslo.
- HJORTSTAM K., LARSSON K.H. & RYVARDEN L. (1988) - The Corticiaceae of North Europe. Vol. 8. Oslo.
- JÜLICH W. (1984) - Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine Kryptogamenflora. Band II b/1. Basidiomyceten. 1. Teil. Gustav Fischer, Stuttgart.
- VANDEVEN E. (Red.) (1996) - Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen. K.A.M.K. Antwerpen.

Mycena lohwegii versus *Mycena pterigena* albino vorm Of hoe men ervaren Mycologen op het verkeerde been zet.

Leo Noten

Oude watertorenstraat 17, 3930 Hamont-Achel

In A.M.K-Mededelingen 2005.1 staat een beschrijving van *M. lohwegii* die onmiddellijk mijn belangstelling had. In het kader van het project "Checklist" van Vlaanderen en het Brussels Gewest heb ik het exsiccaat (BR 155617-29) in Meise opgevraagd en onderzocht. De macroscopie zet u al meteen op het verkeerde been.

Hoed: 2 – 5 mm, klokvormig, **witachtig, met bruinachtig centrum**, fijn doorschijnend gestreept, glad.

Lamellen: L = 9-1, I = 1, aangehecht tot iets aflopend op de steel, **wit**.

Met deze combinatie van kleuren denk je nooit aan *M. pterigena*. Bij *M. pterigena* (foto 1) is de hoed lichtjes roze en de lamellensnede met een fijn roze lijntje afgeboord.

In zijn website "Mycena Page" (Aronsen 2005) geeft Arne Aronsen in de sleutel "A Key to the Mycenas of Norway" een beschrijving van *M. lohwegii* (foto 2), met volledige microscopische tekeningen. Hij maakt een vergelijking met een albino vorm van *M. pterigena* en het verschil bestaat in:

- het aantal lamellen, bij *M. lohwegii* 14-17 lamellen tot aan de steel; bij *M. pterigena* (albino vorm) 5-9 lamellen.

- de uitsteeksels van de cheilocystidia, bij *M. lohwegii* enkel korte uitsteeksels; bij *M. pterigena* korte, gemengd met lange uitsteeksels (foto 3 en 4).

Neemt men bovenstaande in aanmerking dan is het, in AMK-Mededelingen 2005.1 beschreven exemplaar, de **albino vorm** van *Mycena pterigena*

In de literatuur vond ik volgende vermeldingen:

Maas Geesteranus (1992) heeft gedroogd materiaal van *M. lohwegii* onderzocht en beschreven. Hij schrijft: *M. lohwegii* enkel gekend van de Kaukasus, de USA en Canada. Op varens. Kriegelsteiner (2001) vermeldt een vindplaats van *M. lohwegii*; midden Zwarte Woud, bij Bad Peterstal-Griesbach, op *Dryopteris* en nog enkele vondsten in Duitsland: Beieren, Saksen - Anhalt, Saksen, Brandenburg en Mecklenburg-Vorpommern. Geen vermelding van herbariummateriaal. Kühner (1938) geeft een beschrijving van *M. lohwegii*, overgenomen van Singer (1930), maar geen beschrijving van de microscopie van de steel. Hij vernoemt geen vindplaatsen.

Smith (1947) vermeldt *M. lohwegii* bij zijn

commentaar onder *M. smithiana* en geeft de beschrijving van Singer. Hij heeft *M. lohwegii* blijkbaar nooit gezien.

Verder niet beschreven door Breitenbach en Kränzlin (1991), noch door Robich (2003).

Ook in het "Overzicht van de Paddestoelen in Nederland" (Arnolds et al. 1995) geen melding van deze soort. Dit overzicht wijst op het wel zeer zeldzame voorkomen van *M. lohwegii*.

Maas Geesteranus maakt, in zijn commentaar bij *M. pterigena*, gewag van witte exemplaren die men kan vinden tussen de normale exemplaren van *M. pterigena*. Hij maakt er geen aparte soort of variatie van.

We hebben hier te maken met een albino vorm van *M. pterigena*. Dit is een eerste melding voor België.

Of hoe men het leven van een mycoloog moeilijk kan maken.

Met dank aan A. Aronsen voor zijn toestemming de foto van *Mycena lohwegii* te mogen gebruiken en A. de Haan voor het kritisch nalezen van de tekst.

Literatuur

- DE MEULDER H. (2005) – Paddestoelen op Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) – deel 3; *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* 2005: 2-8
- ARNOLDS E., KUYPER T. & NOORDELOOS M. (1995) – Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. N.M.V. Leiden
- ARONSEN, A. (2005) – *Mycena lohwegii* Sing. in Mycena Page. A key to the Mycenas of Norway. <http://home.online.no/~araronse/>
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1991) – Champignons de Suisse. Tome 3. Mycologia, Luzern.
- MAAS GEESTERANUS R. A. (1992) – Mycenas of the Northern Hemisphere. Part 2. Amsterdam.
- KRIEGELSTEINER G. J. (2001) – Die Grosspilze Baden Württembergs. band 3
- KÜHNER R. (1938) – Le Genre *Mycena*.
- ROBICH G. (2003) – *Mycena* d' Europa. A.M.B., Trento.
- SINGER R. (1930) – *Beihefte Bot. Centralbl.* 46(2): 93.
- SMITH A. H. (1947, reprint 1971) – North American species of *Mycena*.

Verslag Voerenweekend 29 oktober -1 november 2004

Luc Lenaerts

Het Voerenweekend werd bijgewoond door een grote schare mycologen. We logeerden in het prima "Hotel van Oppen" in Noorbeek/Schilberg (Nederland). De verwachtingen waren hooggespannen omdat de fameuze wasplatenweiden van Moelingen en Cottessen (Nederland) bezocht werden. Een aantal mycologen kwam bovendien nog van een mycologisch weekend in Nettersheim, in de Duitse Eifel, 'waar tienduizend wasplaten op een ha. groeiden'. Dat is natuurlijk iets wat Voeren niet kan bieden. De soortenrijkdom daarentegen is er wel erg hoog. Bovendien werden uit Duitsland massaal meegebrachte soorten tentoongesteld die in Voeren niet of nauwelijks te vinden zijn zoals: Wantsenwasplaat (*Hygrocybe obrussea*), Bittere wasplaat (*Hygrocybe reai*), Blauwe molenaarssatijnzwam (*Entoloma bloxamii*), enz.

De eerste namiddag op 29 oktober werd een kalkrijk schraal grasland bezocht aan de rand van het Veursbos. Op dit grasland werden, na hard zoeken, slechts 35 soorten paddestoelen gevonden. Er waren wel enkele bijzondere soorten bij: Bruine wasplaat (*Hygrocybe colemanniana*), Kalkvuurzwammetje (*Hygrocybe calciphila*), Groensteelsatijnzwam (*Entoloma incanum*), Tweesporig taaisteeltje (*Mycenella bryophila*), Kalkfranjehoed (*Psathyrella clivensis*) en aan de bosrand Grote trechterzwam (*Clitocybe geotropa*).

De tweede dag (30 oktober) werden onder een stralende zon de schrale graslanden van Moelingen en Cottessen (Nederland) bezocht. In Moelingen werden 74 soorten opgetekend waaronder 19 soorten wasplaten, met als meest bijzondere: Sombere wasplaat (*Hygrocybe ovina*, foto 7), Bruinrode wasplaat (*Hygrocybe perplexa*) en Bleke weidewasplaat (*Hygrocybe berkeleyi*). Voor vele mycologen was het ook de eerste kennismaking met de Scharlaken wasplaat (*Hygrocybe coccinea*, foto 6), overvloedig aanwezig. 8 Knotszwammen werden waargenomen met als meest bijzondere: Bundelknotszwam (*Clavulinopsis fusiformis*, foto 8), Grauwe sikkelkoraalzwam (*Clavulinopsis holmskjoldii*, foto 9) en *Ramariopsis tenuiramosa*.

De Satijnzwammen waren niet talrijk aanwezig met 5 soorten. Slechts één Barsthoed (*Dermoloma cuneifolium*) werd gevonden. Nieuw voor Moelingen was de Bundelschijnridderzwam (*Lepista ovispora*) en de Streepsteelveldridderzwam (*Melanoleuca grammopodia*).

In de namiddag werd het grasland van Cottessen (Nederland) bezocht waar een hele reeks wasplaten van de voormiddag terug te zien waren. Te onthouden zijn vooral de grote, overvloedig aanwezige exemplaren van de Weidewasplaat (*Hygrocybe pratensis*, foto 10), de Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana*) en de Oranje wasplaat (*Hygrocybe flavescens*) (en alle overgangen tussen beide laatste 'soorten').

Op 29 en 30 oktober werden ook nog korte bezoeken gebracht aan het Rodebos. Dat leverde volgende bijzondere waarnemingen op: *Amanita umbrinolutea*, Tweekleurige vezelkop (*Inocybe phaedisca*), Aarddrager (*Inocybe splendens*), Sombere vezelkop (*Inocybe fuscidula*) en Donker elfenschermpje (*Mycena diosma*).

Op 31 oktober werden het Savelsbos (Nederland) en het Hoogbos (Voeren) bezocht. Het Savelsbos lag er erg droog bij een leverde weinig bijzondere vondsten op. In het Hoogbos werden 13 'Lepiota'-soorten gevonden waaronder enkele nieuwe voor het Hoogbos: Kalkstekelparasolzwam (*Lepiota calcicola*) en Olijfparasolzwam (*Lepiota forquignonii*). Ook nieuw in dit bos waren: Zwarte knolvezelkop (*Inocybe fuligineoatra*), Slanke aardster (*Geastrum lageniforme*) en Stippelsteelslijmkop (*Hygrophorus pustulatus*).

Op 1 november in de voormiddag werd het Bunderbos in Bunde bezocht. In dit interessante bos zagen we opnieuw de Grote trechterzwam (*Clitocybe geotropa*) en grote hoeveelheden van de Gekraagde aardster (*Geastrum triplex*). Het weekend werd gezellig afgesloten in Elsloo met een hapje en een drankje. We danken alle Vlaamse, Nederlandse en Duitse vrienden voor dit aangename weekend en Leo Noten in het bijzonder.

Foto 1: *Mycena pterigena* foto: J.-J Wuilbaut

Foto 2: *Mycena lohwagii*. foto: A. Aronsen

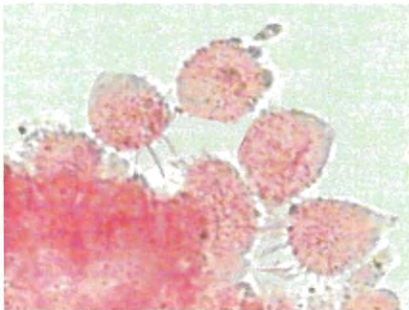

Foto 3

Foto 4

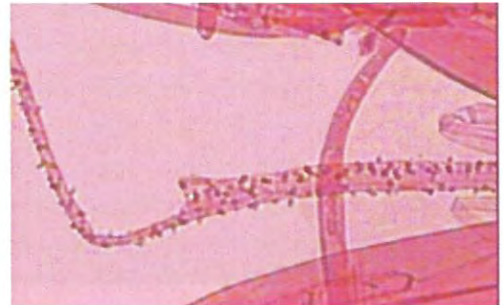

Foto 5

3 en 4 cheilocystiden, 5 eindhyfen aan de cortex van de steel van *Mycena pterigena* albino vorm

Foto's: L. Noten

Foto 6.
Hygrocybe coccinea
Scharlaken wasplaat

Dia: J. Paulussen

Foto 7. *Hygrocybe ovina* Sombere wasplaat Dia: J. Paulussen

Foto 8. *Clavulinopsis fusiformis* Bundelknotszwam Dia: J. Paulussen

Foto 9. *Clavulinopsis holmskjoldii* Grauwe sikkelkoraalzwam Dia: J. Paulussen

Foto 10. *Hygrocybe pratensis* Weidewasplaat Dia: J. Paulussen

Cursus mycologische microscopie

Op dinsdag 15 november 2005 start een nieuwe cursus mycologische microscopie voor beginners.

De cursus gaat door elke derde dinsdag van de maand en begint telkens om 19.30 uur.

Een eerste introductievergadering heeft plaats op dinsdag 27 september.

Geïnteresseerden worden gevraagd snel te reageren,

gezien er een beperkte inschrijving is.

Voor verdere inlichtingen:

Judith De Keyser, Vaartstraat 102, 2845 Niel.

Tel.: 03/844.67.27; 0495/69.89.50;

mail: judithdekeyser@tiscali.be.

Nieuwtjes uit de bibliotheek

Met welke boeken is de bibliotheek dit kwartaal aangevuld? Enkele praktische, zeer bruikbare exemplaren. Laten we met de veldgidsen beginnen. De fameuze "Bon" die velen onder jullie bezitten, "Champignons de France et d'Europe occidentale" - Marcel Bon (herdruk) (Vul 46). Ook zijn tegenhanger "Guide des champignons de France et d'Europe" van Courtecuisse (Vul 047). Verder bedank ik Jean Schavey voor "Truffes d'Europe et de Chine" van Rioussset, Chevalier en Bardet (Asc 032) en Roosmarijn Steeman voor "Paddestoelenproject in Vlaams-Brabant, Verslag werkjaar 2004" (Toe 042) waarvan ze zelf de auteur is. Een goede mycologische bib is er een waarin men over alle

genera iets vindt. Zij zijn spijtig genoeg nog niet allemaal vertegenwoordigd, maar daar wordt aan gewerkt, o.a. met "The genus Pholiota in central and western Europe" van Holec (Baf 022). Last but not least, na 6 maanden wachten is eindelijk de nieuwe "Moser" aangekomen. Eigenlijk moet ik Horak schrijven. "Röhrlinge und Blätterpilze in Europa" (Baf 008c). Een vernieuwde versie van al die handige sleutels, met nieuwe indelingen en namen.

Deze werken zijn alle, stuk voor stuk, zeer bruikbare boeken. Kom gerust een kijkje nemen.

Tot zwams,

Pascale Holemans

www.kamk.be

Ja, het gaat goed met de site. Onze wandelingenagenda staat erop, de aankondiging voor onze paddestoelentoonstelling in oktober ook. Hier en daar werd iets aangepast, zoals de huidige cover en inhoud van de mededelingen etc. Surf eens naar 'agora', daar vind je foto's van ons Voerenweekend, geleverd door Luc Lenaerts. Voor foto's voor de paddestoel van de maand, op de welkomspagina, snak ik nog naar documentatie. Jullie inbreng voor mycologische informatie die interessant zou zijn, of andere info, kan zonder probleem bijgevoegd worden op een aparte pagina. Voelt u maar geroepen... Zoals het gebruikelijk wordt geef ik jullie enkele cijfers van de bezoeken. Maar eerst, wat zijn unieke bezoeken? Laten we stellen dat de site 100 keren bezocht wordt. Dit

betekend niet dat 100 verschillende personen de site komen bezoeken. Daarvan kunnen enkelen terugkomen. De statistieken laten zien hoeveel verschillende mensen op ons afkomen. Dat zijn de unieke bezoeken (bv. 80). Dit wil zeggen dat 80 verschillende mensen, samen 100 keer op de site geweest zijn.

In februari hebben we 840 bezoeken gehad (waarvan 672 unieke bezoeken) met een gemiddelde van 30 personen per dag.

In maart waren het er 854 (646 unieke - gem. 27.55 p/d) en in april 847 (625 unieke - gem. 28.23 p/d).

Een vrij constant publiek blijktbaar.

Surf er op los ...

Cyber-groetjes van de webmaster,

Pascale Holemans

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Karel Van de Put

Bolletino del Gruppo micologico G. Bresadola Trento, 46, 3, 2003

Deze aflevering brengt de mededelingen gepresenteerd op het 10de seminarie over de Russulales en Boletales en het 6de seminarie gewijd aan de studie van de hypogaeë fungi in het jaar 2002 in Baselga (Italië), opgefleurd met heel wat kleurenfoto's van *Russulas*.

Rivista di Micologia 47, 3, 2004

In zijn 2de artikel over het genus *Russula* brengt P. Cazzoli kleurenfoto's van *R. puellaris*, *R. postiana*, *R. nauseosa*, *R. risigallina*, *R. lutea*, *R. roseipes*, *R. decolorans*, *R. vinosa*, *R. melliolens*, *R. xerampelina*, *R. faginea*, *R. cicatricata* en *R. elaeodes*. *Podospora alexandri* sp. nov. is een nieuwe fimicole soort die wordt voorgesteld door F. Doveri, met microtekeningen.

C. Piuri en A. Testoni stellen *Russula parazurea* f. *dibapha* en *R. fragilis* f. *gilva* voor, met kleurenfoto en microtekening.

Enkele interessante ascomyceten uit Sicilië worden met kleuren- en microfoto's voorgesteld door A. Lantieri: *Lamprospora dictydiola*, *L. miniata*, *Ciboria polygoni-vivipara* en *Peziza boltonii*.

Uit de streek van Padua stelt P. Scevola *Cortinarius saniosus*, *C. bolaris* en *C. melanotus* voor, alle met kleurenfoto. P. Franchi et al. brengen een 7de bijdrage tot het genus *Ramaria* met *R. bataillei*, *R. flavobrunnescens*, *R. testaceoflava* en *R. lutea*, alle met kleuren-, microfoto's en microtekeningen.

Rivista di Micologia 47, 4, 2004

In het 3de artikel over de studie van het genus *Russula* door P. Cazzoli vinden wij kleurenfoto's van *R. aurora*, *R. zvarae*, *R. lepida*, *R. cyanoxantha*, *R. heterophylla*, *R. vesca*, *R. aeruginea*, *R. grisea*, *R. ionochlora*, *R. parazurea*, *R. mustelina* en *R. medullata*. *Mycena tenuicorticola* sp. nov. is een nieuwe soort die groeit op *Quercus ilex* en wordt voorgesteld door G. Robich met kleurenfoto en microtekeningen. G. Consiglio et al. stellen hun nieuwe *Rhodocybe amarella* sp. nov. voor met kleurenfoto en microtekening. A. Alpago Novello bespreekt enkele atypische collecties van *Russula sardonica* en *R. cavipes* met kleurenfoto en L. Gori

meldt een vondst van de zeldzame *Tuber hiemalbum*, met kleuren- en microfoto. M. Filippa brengt een lijst van lignicole basidiomyceten uit Monferrato met kleurenfoto en duidelijke microtekeningen van enkele vrij algemeen voorkomende korstzwammen. *Entoloma plebejum* werd in Italië terug gevonden en wordt met kleurenfoto en microtekening besproken door E. Battistin en N. Righetto.

Documents Mycologiques T. 33, 132, 2004

J. Mornand bespreekt enkele *Phallus*soorten met indusium, het vroegere genus *Dictyophora*, met habitusschets. *Psathyrella lactea* var. *virginea* J. E. Lange is terug opgedoken en wordt door J.-L. Surault et al. gevalideerd als *P. marcescibilis* var. *virginea*, met macro- en microtekening en kleurenfoto. R. Dougoud bespreekt *Trichophaea contradicta*, met kleurenfoto en microtekening en A. Lantieri brengt in een 1ste bijdrage over het genus *Peziza* in Sicilië kleurenfoto's van *P. badiofuscoides* en *P. brunneoatra* en een vergelijkende tabel met verwante soorten. E. Ferrari stelt enkele interessante *Inocybes* voor uit Piemonte, met kleurenfoto en microtekening van *I. friesii* f. *epixantha*, *I. tigrina*, *I. angulatosquamuloso* en *I. subalbidodisca*.

Bulletin mycologique et botanique Dauphiné-Savoie 175, 2004

L. Giacomoni bespreekt de plaats van zwammen en planten in de wereld van de psychoactieve stoffen. Een eerste Franse vondst van *Rhizopogon rocabrunae* wordt door J. Cavet en F. Lopez voorgesteld met microtekening en kleurenfoto. *Hygrophoropsis morganii* werd op drie verschillende plaatsen in de Haute Savoie gevonden en wordt besproken door C. Robin, met microtekening en kleurenfoto en een sleutel tot de Europese *Hygrophoropsis* soorten. Verder stelt L. Francini een collectie voor van *Russula variegatula*, met kleurenfoto en microtekening.

Bulletin Mycologique et Botanique Dauphiné-Savoie 45, 176, 2005

M. Poulain en M. Meyer bespreken de *Lamproderma*'s van de *ovoideum* groep, met sleutel

tot de soorten en kleurenfoto en microtekening van *L. zonatum*, *L. cucumer*, *L. ovoideum*, *L. piriforme*, *L. ovoideoechinulatum* en zijn var. *microsporum*. G. Moyne bespreekt vondsten uit de Franche-Comté van *Aleuria cesticata* en *Trichophaea pseudogregaria*, met kleurenfoto en microtekening.

N. Van Vooren et al. brengen een uitvoerige beschrijving van *Paratrichophaea boudieri* met kleurenfoto, microtekening en een tabellarische vergelijking met erop gelijkende genera. Vier witte *Amanita*'s, *A. echinocephala*, *A. vittadini*, *A. franchetti* f. *lactea* en *A. proxima* worden besproken door M. Renard, met kleurenfoto's.

PSL-Nieuws 12, 1, 2005

P. Kelderman brengt een vertaalde en bewerkte sleutel van Baral tot de Europese Rode kelkzwammen, met microtekeningen van de sporen. Dezelfde auteur biedt een macroscopische sleutel aan voor Boletales, oorspronkelijk samengesteld door G. Elandalloussi; deze sleutel is gebaseerd op lettercombinaties die macroscopische kenmerken weergeven. Verder vinden wij nog de voorstelling van de Vierslippige aardster door J. Bollen en van *Anthracobia subatra* door R. Bronckers en P. Kelderman, beide beschrijvingen met kleurenfoto. Als toetje is er nog een verhaaltje over de Rupsendoder door R. Bronckers en het verslag van de vondsten in 2004 door P. Kelderman.

Miscellanea Mycologica 80-81, 2004

Zoals wij gewoon zijn de laatste tijd weer een aflevering met zeer vele kleurenfoto's en dit voornamelijk in de bijdrage van J.J. Wuilbaut over de vondsten uit 2004 en in het artikel van R. Walley en al. over enkele zeldzame en interessante soorten uit de beukenbossen (te veel om op te noemen!). S. en J.-M. Moingeon brengen een bijdrage tot de kennis van de Geoglossaceae met hyaliene sporen, met kleurenfoto's van *Microglossum viride*, *M. nudipes*, *M. olivaceum*, *M. rufescens*, *M. fuscorubens* en *M. cinnamomeum*, enkele summiere microtekeningen en een sleutel tot de in Frankrijk voorkomende soorten. Verder stelt M. Lenne *Pulvinula convexella* voor, met kleuren- en microfoto.

Mycolux 2004, 4

A. Fraselle et al. bespreken een vondst van *Bovista plumbea* in een Romeinse waterput tijdens archeologische opgravingen. *Russula anatina* en

Cortinarius vespertinus (kleurenfoto) worden voorgesteld door J.P. Legros. M. Lecomte bespreekt de producten die nodig zijn voor het mycologisch onderzoek. *Tricholoma filamentosum* wordt voorgesteld door J.P. Legros en M. Paquay, met kleurenfoto.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 82, 6, 2004

Als paddestoelen van de maand worden *Hysterangium crassum* en *Jahnoporus hirtus* voorgesteld, met kleurenfoto en microtekening of microfoto. Verder bestudeerde H. Clemençon het geplooid helenium van de cantharel, brengen B. Senn-Irlet et al. een gecommuniceerde lijst van de meest voorkomende Agaricales uit Noord-Zwitserland en stelt M. Maggetti *Porphyrellus porphyrosporus* voor, met een kleurenfoto.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 83, 1, 2005

Als paddestoelen van de maand vinden we afgebeeld met kleurenfoto en microtekeningen *Elaphomyces maculatus* en *Inocybe johanna*.

A. Riva waarschuwt voor onaangename, gelukkig onschuldige, nevenverschijnselen die kunnen optreden na het nuttigen van *Leucoagaricus leucothites*. H.-P. Neukom bespreekt dan weer de *Shitake*-dermatitis, een striemvormige huiduitslag die ontstaat enige uren tot twee dagen na het consumeren van *Lentinula edodes* en die tot meer dan een maand kan duren. Verder vergelijkt M. Maggetti *Boletus appendiculatus* met *B. subappendiculatus*.

Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde 13, 2004

A. Hausknecht en H. Pidlich-Aigner brengen een eerste bijdrage tot de studie van de Lepiotaceae in Oostenrijk, deels met vermelding van de soorten, deels met volledige beschrijving en microtekening en met kleurenfoto's van *Leucoagaricus brunneocingulatus*, *L. georginae*, *Macrolepiota olivascens* f. *pseudoolivascens* en *Sericeomyces brunneocingulatus*. *Russula elegans*, *R. subterfurcata*, *R. tinctipes* en *R. zonatula* worden door H. Pidlich-Aigner voorgesteld met microtekening en kleurenfoto. De uit Amerika gekende bekerzwam *Jafnea semitosta* werd in Oostenrijk gevonden en

wordt besproken met kleurenfoto en sporenscaan door D. Benkert en W. Klofac. H. Singer et al. maakten een SEM-studie van de sporen van enige typesoorten van nivicole Physarales, met scaanfoto's. De zeldzame *Naucoria leucocnemis* wordt voorgesteld door A. Hausknecht en H. Forstinger, met kleurenfoto en microtekening. A. Hausknecht stelt tevens *Coprinus palmeranus* voor als nieuw voor Europa, met microtekening.

Lyophyllum pseudosinuatum sp. nov. is een nieuwe zwartwordende soort die wordt beschreven door G. Consiglio et al. met microtekening en kleurenfoto's. Verder brengt A. Hausknecht nog een gecommuniceerde vindlijst van soorten gevonden tijdens een werkweek in 2001 in Burgenland en zijn er nog enkele artikels over korstmossen.

Pagine de Micologia 22, 2004

Zoals gewoonlijk brengen deze "Mycologische Bladzijden" hoofdzakelijk checklisten en vindlijsten, meestal zonder, soms met een beknopte commentaar. Er is één artikeltje dat gaat over een preliminaire studie van de chorologie en micro-ecologie van cactofiele Myxomyceten in Calabria door C. Lavorato en F. Bersan.

Cryptogamie Mycologie 25, 4, 2004

In deze aflevering zijn enkel de moeite te vermelden de bijdragen van A. en C. Bellemère over recente bibliografie van de operculate discomyceten gepubliceerd in de jaren 2002-2003, met aanvullingen van de jaren 2000-2001.

Svampe 51, 2005

F. Rune besteedt een 4de bijdrage aan de geschiedenis van de Deense Mycologische Vereniging 1980-2005. Als seizoenssoort stelt J. Petersen *Vuilleminia comedens* voor, met kleurenfoto. *Cortinarius aureocalceolatus* is nieuw voor Denemarken en Noord Europa en wordt met kleurenfoto voorgesteld door T. Guldberg Frøslev en T. Stjernegaard Jeppesen. J. Høer en L. Hjorth Mikelsen brengen een uitgebreide inleiding tot de studie van de Laboulbeniales met microtekeningen

en microfoto's. H. Knudsen bespreekt enkele nieuwe Deense parasolzwammen: *Lepiota parvannulata*, *L. forquignonii*, *L. rufipes* (met kleurenfoto) en *L. ochraceofulva*. Als zeldzame vondsten stelt J. Vesterholt *Mycena juniperina*, *Entoloma depressum* en *Phaeocollybia christinae* voor, alle met kleurenfoto. Verder vinden wij nog bijdragen over het kleuren van wol met paddestoelenpigmenten; over volksnamen van niet-agaricales met kleurenfoto van *Phallus impudicus*, *Camarops polysperma*, *Mucronella calva* en *Lophodermium conigenum*; over zwaarwegende en dure truffels, met kleurenfoto's; over *Volvariella bombycina*, met kleurenfoto.

Zeitschrift für Mykologie 70, 2, 2004

D. Benkert en L. Krieglsteiner bespreken *Scutellinia decipiens* en *S. cf. ahmadii*, met sporenscaan. *Hydnum ellipsosporum* sp. nov. is een dubbelganger van *H. rufescens* en wordt met kleurenfoto's, microtekeningen, diagrammen, tabellen en sleuteltje beschreven door H. Ostrow en L. Beenken. M. Enderle presenteert de microtekeningen van zijn recent beschreven *Coprinus deminutus*.

M. Wuster et al. deden een vergelijkend fytochemisch onderzoek op *Amanita muscaria* uit Siberië en Midden Europa waaruit blijkt dat de Siberische vruchtlichamen driemaal minder psychoactieve stoffen bevatten dan die van Midden-Europese afkomst. H-J. Huber bestudeerde de zwammenflora op compostaarde, met vindlijst en uitgebreidere commentaar, microtekeningen en kleurenfoto's van *Conocybe albipes*, *C. moseri*, *Hydropus trichoderma* en *Mycenella trachyspora*. *Physarum squamosum* sp. nov. en *Diderma circumdissilum* sp. nov. worden beschreven door L. Flatau en P. Schirmer, die tevens nog een vijftal onbenaamde soorten voorstellen met beschrijving en kleurenfoto's en vergelijking met aanverwante soorten. W. Beyer brengt een derde aflevering van zijn studie van de Ascomyceten uit de buurt van Bayreuth, alle met korte beschrijving en microtekening.

Educatieve avonden

De bijeenkomsten gaan door in het verenigingslokaal, de Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur, tenzij anders vermeld. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 5 juli	Cursus microscopie 19.30 u
dinsdag 12 juli	Determinatieavond met microscopie: breng zelf wat paddestoelen mee en we helpen je ze op naam te brengen.
dinsdag 19 juli	Cursus microscopie 19.30 u
dinsdag 26 juli	Raad van Bestuur.
dinsdag 2 augustus	Cursus microscopie 19.30 u
dinsdag 9 augustus	Bioruimte gesloten.
dinsdag 16 augustus	Determinatieavond met microscopie: breng zelf wat paddestoelen mee en we helpen je ze op naam te brengen.
dinsdag 23 augustus	Adviesraad: Tentoonstelling
dinsdag 30 augustus	Samen met Karel Van de Put kijken we eens naar de Aardsterren . Hij zal u meer vertellen over algemene soorten zoals <i>Geastrum triplex</i> , maar ook zeldzame soorten zoals <i>Geastrum floriforme</i> of <i>G. fornicatum</i> zullen wellicht aan bod komen. Na vanavond weet ook u alles over deze " hemellichamen op aarde ".
dinsdag 6 september	Determinatieavond met microscopie: breng zelf wat paddestoelen mee en we helpen je ze op naam te brengen.
dinsdag 13 september	Sommige Myxomyceten houden van sneeuw en bergen. Dat hebben ze gemeenschappelijk met Myriam de Haan , die al jaren naar de Franse Alpen trekt om daar de prachtige nicole Myxo's te verzamelen. Maar hoe zit het met de Belgische hoogste toppen? Kom vanavond niet alleen luisteren maar vooral ook kijken en u zal er alles over te weten komen.
dinsdag 20 september	Geen activiteit wegens werkweek

Zomer en najaarsexcursies 2005

Bijeenkomst voor de excursies telkens **om 9.45 uur** tenzij het anders is vermeld. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon of met de fungifoon (zie onder). Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Sinds enige tijd beschikt de KAMK over een GSM toestel (de fungifoon) het welke je toelaat de excursiegroep te bereiken, eventueel nadat je deze uit het oog verloor, of wanneer je wil aansluiten bij een excursie die reeds vertrokken is.

OPGEPAST, onze fungifoon heeft sinds kort een ander nummer: 0496 06 61 08

De excursie van zondag 17/07 moest noodgedwongen worden aangepast. Dit vanwege de onmogelijkheid om op die dag het terrein "Terlamen" te bereiken!

Zondag 17 juli   "**Hengelhoef**" te Houthalen-Helchteren, samenkomst op de parking van de bezoekers. Vanuit Antwerpen de **E313** volgen en vanaf het klaverblad te Lummen de **E314** richting Aken - **afrit 30 (Park Midden-Limburg)** nemen en aan het einde ervan **rechts** richting Hengelhoef (N 726); een 300-tal meters verder, even voorbij de oprit voor Antwerpen, slaan we **rechts** af aan het grote bord van Hengelhoef. We volgen de dreef tot aan de parking rechts voor bezoekers.

Contactpersoon: Gut Tilkin, tel.: 011/72.59.24

Zondag 24 juli   **"Bellevuedreef" en "Schildehof" Schilde**, bijeenkomst in de Bellevuedreef (nabij de herberg "De Loteling") op de weg N12 Antwerpen-Turnhout of bus 41.
Contactpersoon: Guido Lejeune, tel: 03/658.54.31

Zaterdag 30 juli   **Tikkebroeken** te Kasterlee, samenkomst aan de kerk van Kasterlee Contactpersoon:
Chris Janssens, tel. 014/21.67.49

Zondag 7 augustus   **Tervuren**, samenkomst tegenover de ingang van het Museum voor Midden-Afrika.
Bereikbaar via de ring rond Brussel, uitrit 1, dan de N3 richting Tervuren-Leuven..
In samenwerking met de Cercle de Mycologie de Bruxelles!
Contactpersoon: Pascal Derboven, tel. 067 / 77.23.60

Zaterdag 13 augustus   **"Vrieselhof" Oelegem, en "Drijhoeksbos" te Schilde**, bijeenkomst op de parking van het Vrieselhof. Bereikbaar via E34 uitrit 19, afslaan naar links tot het rondpunt van Oelegem, daar naar rechts en nogmaals naar rechts. Het Vrieselhof ligt ongeveer 400 meter verder op de weg Oelegem Schilde of bus 61.
Contactpersoon: François Vanuffelen, tel:03/383.33.63

Zaterdag 20 augustus   **"De bonte klepper" en "Volharding" te Rijkevorsel**, samenkomst aan de kerk van Oostmalle.
Contactpersoon: W. Veraghtert, tel: 03/312.42.66

Zaterdag 27 augustus   **Walenbos te Houwaart**. Samenkomst aan de kerk van Houwaart. Aarschot bereiken, richting A2 rijden. De snelweg niet nemen maar de N223 nemen richting Tienen. 4 à 5 km voorbij de oprit van de snelweg, links afslaan naar Houwaart
Contactpersoon; G. Buelens, tel: 016/63.26.42

Zaterdag 3 september   VMV-dagexcursie naar de **"De Langendonken" te Herselt**. Bijeenkomst om **9.30 u.** aan de kerk van Herselt. Bereikbaar via E313 tot uitrit 22 dan N152 via Olen en Zoerle Parwijs. Dit is een VMV dagexcursie, waarop alle mycologen uitgenodigd worden.
Contactpersoon: J. Volders, tel: 014/54.91.44

Zaterdag 10 september   **"s Herenbos" te Oostmalle en de "Schrieken" te Beerse**, samenkomst aan de kerk van Oostmalle.
Contactpersoon C. Janssens, tel: 014/21.67.49

Van 17 tot 24 september   **werkweek te Heer sur Meuse**.
Voor meer info zie het december nummer (2004) van AMK-Mededelingen of neem contact op met G. Lejeune, tel: 03/658.54.31.

Zaterdag 1 oktober   VMV-dagexcursie naar het **Heidebos-reservaat te Wachtebeke-Moerbeke** (organ. OVMW). Bijeenkomst **9.30 u** op de parking restaurant PENEHOF langs de baan Moerkerke-Wachtebeke. Vanaf Antwerpen via expresweg Knokke-Heist, afslag Moerbeke, dan richting Wachtebeke tot Penehof links van de baan. Vanaf Leuven via Mechelen, Temse, St-Niklaas, tot de expressweg enz.
Contactpersoon: B. Declercq, tel: 09/345.03.56

Zaterdag 8 en Zondag 9 oktober   **Paddestoelententoonstelling** in de lokalen van Kindervreugd in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur.

Contactpersoon: A. de Haan, tel: 03/666.91.34

Zaterdag 15 oktober   **Steenbergen te Kwaadmechelen**, samenkomst aan de kerk van Kwaadmechelen.
Bereikbaar via E313, afrit 25, Ham. In samenwerking met de Cercle de Mycologie de Bruxelles.
Contactpersoon: P. Caers, tel: 013/67.12.04

Zondag 23 oktober   **Terrilwandeling** voormiddag te Houthalen, namiddag te Waterschei. Vanuit Antwerpen **E313** richting Hasselt, aan het klaverblad te Lummen de **E314** richting Aken. Daar nemen we afrit 29 (Houthalen-Helchteren) en aan het einde van de afrit **rechtsaf** richting Houthalen. Aan het eerste kruispunt met lichten, **links** richting industriepark en dan **onmiddellijk (20 m) rechts**. Dit is de Pastorijstraat die parallel met de Grote Baan ligt. Samenkomst voor het gebouw van **Heracus Electro Nite**, een honderdtal meters verder in deze straat.
Contactpersoon: G. Tilkin, tel: 011/72.59.24

Van 28/10 t/m 1/11   **Weekend in de Voerstreek**, voor meer info zie blz. 48 en de katern van AMK mededelingen maart 2005

Zondag 6 november   **Antwerpen Linkeroever en Blokkersdijk** Bijeenkomst aan de terminus van trams 2 en 15 (deze trams komen langs het station Antwerpen-Centraal). Van op de ring rond Antwerpen richting Gent (E17) rijden. Na de Kennedytunnel de eerste uitrit (nr. 6) nemen. Bijeenkomst op de parking tegenover de verkeerslichten aan het einde van de afrit.
Contactpersoon: A. Jacobs, tel: 03.219.02.78

Zaterdag 12 november   **Zoersel**. Bijeenkomst aan de kerk van Zoersel. Bereikbaar via E34 tot uitrit 20 dan N14 of bus 41SN. Dit is een halve dag excursie, daarna gezellig samenzijn in een nabij gelegen herberg.
Contactpersoon: K. Van de put, tel 03/366.37.26

Excursies van de Cortinarij-werkgroep

Samenkomst om 9.30 uur. Gezien er in het verleden, regelmatig laatste moment wijzigingen waren in de keuze van de excursieterreinen is enkel nog de datum van de excursie opgegeven. Indien U wil deelnemen aan een cortinarijexcursie is het nodig één van de onderstaande leden van de werkgroep te verwittigen.

Contactpersonen: A. de Haan tel: 03/666.91.34
                           J. Volders tel: 014/54.91.44
                           R. Walley tel: 051/65.89.80

Zondag 4 september,
Zondag 11 september,
Zondag 2 oktober,
Zondag 16 oktober,
Zaterdag 22 oktober,

Weekend Voeren 2005

Voor het weekend in Voeren zijn nog enkele kamers vrij. Aanmelden kan nog steeds bij Leo Noten (zie onder.) Het inschrijfformulier vind je in de vorige AMK-Mededelingen. Mocht je nog twijfelen, op blz. 38 van dit nummer staat het verslag van vorig jaar met een greep uit al het moois dat er toen gevonden is.

Zoals vorig jaar zullen we ook dit jaar logeren in Hotel Vanoppen, Schilbeek, Noorbeek NL.

We hebben de keuze uit twee formules:

1° formule vanaf vrijdag 28 okt 14 uur tot 1 nov (4 overnachtingen volpension) € 165 per persoon.

2° formule vanaf zaterdag 29 okt tot 1 nov (3 overnachtingen) € 145 per persoon

Het zijn allemaal twee persoonskamers. Daarom voor de enkelingen liefst afspreken met een vriend(in). Een persoonskamers is mogelijk mits een meerprijs van € 10 per nacht maar liefst afspreken met iemand.

Bijkomende inlichtingen : Leo Noten

tel 011/445746 of e-mail: leo.noten@skynet

Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken, demonstratiedagen, tentoonstellingen. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeecia, een publicatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeec (1630-1693). In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeecia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek. Er wordt systematisch een gegevensbestand bijgehouden over de verspreiding van paddestoelen in ons land.

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De K.A.M.K. is erkend door de Vlaamse Mycologen Vereniging. De K.A.M.K. bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, de Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Alle leden kunnen hieruit boeken ontlenuen.

Het lidgeld bedraagt 18 EUR per jaar, een gezinslidgeld 20 EUR. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. te Antwerpen. Buitenlandse leden betalen 20 EUR, 22 EUR voor een gezin, indien contant betaald wordt aan André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te B-2050 Antwerpen of door overschrijving. Ten gerieve van onze buitenlandse leden geven wij hierbij de IBAN nummers gekoppeld aan onze rekeningen:

000-1415744-29: IBAN BE26 0001 4157 4429 BIC BPOTBEBI

320-4183209-57: IBAN BE09 3204 1832 0957 BIC BBRUBEBB

Bij overschrijving vanuit het buitenland lette men er op dat eventuele kosten toch door de opdrachtgever gedragen worden. Indien dit niet het geval is, dient 27 EUR te worden overgemaakt.

Raad van bestuur van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: de Haan André, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

ondervoorzitter: Moorthamer Freddy, Eyckensbeekstraat 16, 9150 Kruibeke, tel.: 03/744.11.85

secretariaat & ledenadministratie: de Haan Myriam, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, 2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Holemans Pascale, Arthur Matthyslaan 89, 2140 Borgerhout, tel.: 03/322.40.05

andere bestuurders:

De Sutter Joke, Bloemenlaan 15, 2950 Kapellen, tel.: 03/664.94.14

Hendrickx Harrie (redactie AMK Mededelingen), Dalweg 16, 2328 Meerle, tel.: 03/315.87.69

Le Jeune Guy (coördinatie excursieprogramma), Beemdenlaan 67, 2900 Schoten, tel.: 03/658.54.31

Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, 2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

Volders Jos (coördinatie excursieprogramma), Weverstraat 9, 2440 Geel, tel.: 014/54.91.44

Walleyne Ruben (redactie Sterbeecia), Predikherenstraat 37, 8750 Wingene, tel.: 051/65.89.80

INHOUD

A. de Haan	
Editoriaal	
Uit de Raad van Bestuur	29
H. De Meulder	
Paddestoelen op Adelaarsvaren (<i>Pteridium aquilinum</i>) - deel 4	30
L. Noten	
<i>Mycena lohwegii</i> versus <i>Mycena pterigena</i> albino vorm	37
L. Lenaerts	
Verslag Voerenweekend 29 oktober - 1 november 2004	38
Cursus mycologische microscopie	41
P. Holemans	
Nieuwtjes uit de bibliotheek	
www.kamk.be	41
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	42
Educatieve avonden	45
Zomer- en najaarsexcursies 2005	45
Excursies van de Cortinarius-werkgroep	47
Weekend Voeren 2005	48